

Dokument obowiązkowy IAF

USTALANIE CZASU AUDITU SYSTEMÓW ZARZĄDZANIA JAKOŚCIĄ, ŚRODOWISKOWEGO ORAZ BEZPIECZEŃSTWA I HIGIENĄ PRACY

Wydanie 4, Wersja 3

(IAF MD 5:2023)

International Accreditation Forum, Inc. (IAF) ułatwia handel i wspiera **przemysł oraz** organy regulacyjne poprzez międzynarodowe porozumienie dotyczące wzajemnego uznawania między jednostkami akredytującymi (ABs), mające na celu globalne uznawanie wyników wydawanych przez jednostki oceniające zgodność (CABs), członków IAF.

Akredytacja zmniejsza ryzyko przedsiębiorstw i ich klientów poprzez zapewnienie, że akredytowane CABs są kompetentne do wykonywania pracy, jakiej podejmują się w zakresie posiadanej akredytacji. Wymaga się, aby ABs będące członkami IAF i akredytowane przez nie CABs prowadziły działalność zgodnie z właściwymi normami międzynarodowymi oraz mającymi zastosowanie dokumentami IAF w celu spójnego stosowania tych norm.

ABs będące sygnatariuszami Porozumienia o Wielostronnym Uznawaniu IAF (IAF MLA) są regularnie poddawane ocenie równorzędnej, prowadzonej przez wyznaczone zespoły, w celu zapewnienia zaufania do funkcjonowania ich programów akredytacji. **Struktura IAF MLA jest przedstawiona w dokumencie: IAF PL 3 - Policies and Procedures on the IAF MLA Structure and for Expansion of the Scope of the IAF MLA. Zakres IAF MLA jest szczegółowo przedstawiony w dokumencie IAF MLA Status.**

Struktura IAF MLA ma pięć poziomów: Poziom 1 określa kryteria obowiązkowe ISO/IEC 17011, które mają zastosowanie do wszystkich ABs. Połączenie działania (działań) Poziomu 2 oraz odpowiedniego(-ich) dokumentu(-ów) normatywnego(-ych) Poziomu 3 jest określane jako główny zakres MLA, a połączenie dokumentów normatywnych Poziomu 4 (jeżeli ma to zastosowanie) i Poziomu 5 jest określane jako podzakres MLA.

- Główny zakres MLA obejmuje działania, np. certyfikację wyrobów, oraz związane dokumenty obowiązkowe, np. ISO/IEC 17065. Atestacje wykonane przez CAB na poziomie głównego zakresu są uznawane jako równie wiarygodne.
- Podzakres MLA obejmuje wymagania dotyczące oceny zgodności, np. ISO 9001 oraz specyficzne wymagania programu, jeżeli ma to zastosowanie, np. **ISO 22003-1**. Atestacje wykonane przez CAB na poziomie podzakresu są uznawane jako równoważne.

IAF MLA daje zaufanie niezbędne dla akceptacji wyników oceny zgodności przez rynek. Atestacja wydana w zakresie IAF MLA przez jednostkę, która jest akredytowana przez AB będącą sygnatariuszem IAF MLA, może być uznawana na świecie, co ułatwia handel międzynarodowy.

Wprowadzenie do tłumaczenia

Oryginał publikacji: Determination of audit time of quality, environmental and occupational health & safety management systems, Issue 4, Version 3, IAF MD 5:2023, 14 June 2023

Tłumaczenie: Polskie Centrum Akredytacji, 07.09.2023 r., www.pca.gov.pl

Tekst tłumaczenia nie może być kopiowany w celu sprzedaży. Wersją oficjalną (rozstrzygającą) jest wersja w języku angielskim.

SPIS TREŚCI

0	WPROWADZENIE	6
1	DEFINICJE	6
1.1	Program certyfikacji systemów zarządzania	6
1.2	Organizacja klienta.....	6
1.3	Oddział stały	7
1.4	Oddział wirtualny.....	7
1.5	Oddział tymczasowy	7
1.6	Czas auditu.....	7
1.7	Czas trwania auditów w ramach certyfikacji systemów zarządzania.....	7
1.8	Dzień auditowy.....	7
1.9	Efektywna liczba personelu.....	7
1.10	Kategoria ryzyka (tylko QMS).....	8
1.11	Kategoria złożoności (tylko EMS).....	8
1.12	Kategoria złożoności (tylko OH&SMS)	8
2	ZASTOSOWANIE	8
2.1	Czas auditu.....	8
2.2	Dzień(dni) auditowy(-e).....	8
2.3	Obliczanie efektywnej liczby personelu	9
3	METODYKA USTALANIA CZASU AUDITU SYSTEMÓW ZARZĄDZANIA	10
4	AUDITY CERTYFIKACJI POCZĄTKOWEJ SYSTEMÓW ZARZĄDZANIA (ETAP 1. PLUS ETAP 2.).....	12
5	NADZÓR.....	13
6	PONOWNNA CERTYFIKACJA.....	13
7	ZINDYWIDUALIZOWANE CYKLE CERTYFIKACJI (DRUGI ORAZ KOLEJNE).....	13
8	CZYNNIKI DO KORYGOWANIA CZASU AUDITU SYSTEMÓW ZARZĄDZANIA (QMS, EMS i OH&SMS).....	13
9	ODDZIAŁY TYMCZASOWE.....	15
10	CZAS AUDITU SYSTEMU ZARZĄDZANIA ORGANIZACJI WIELOODDZIAŁOWEJ	16
11	NADZÓR NAD FUNKCJAMI LUB PROCESAMI DOSTARCZANYMI PRZEZ ORGANIZACJE ZEWNĘTRZNE (PODZLECANIE).....	16
	Załącznik A – SYSTEMY ZARZĄDZANIA JAKOŚCIĄ.....	18

Załącznik B – SYSTEMY ZARZĄDZANIA ŚRODOWISKOWEGO	21
Załącznik C – SYSTEMY ZARZĄDZANIA BEZPIECZEŃSTWEM I HIGIENĄ PRACY	25

Wydanie Nr 4, Wersja 3

Opracowane przez: IAF Technical Committee

Zatwierdzone przez: Członków IAF

Data wydania: 14 czerwca 2023 r.

Osoba do kontaktu: Elva Nilsen

IAF Corporate Secretary

Tel.: +1 613 454-8159

Email: secretary@iaf.nu

Data: 17 grudnia 2018 r.

Data wejścia w życie: 7 maja 2020 r.

WPROWADZENIE DO DOKUMENTÓW OBOWIĄZKOWYCH IAF

Słów „zaleca się”¹ użyto w niniejszym dokumencie do wskazania uznanych sposobów spełnienia wymagań normy. Jednostka oceniająca zgodność (CAB) może spełnić te wymagania w równoważny sposób, pod warunkiem, że potrafi to wykazać jednostce akredytującej (AB). Słów „powinien; należy”² użyto w niniejszym dokumencie do wskazania tych postanowień, które, odzwierciedlając wymagania stosownej normy, są obowiązkowe.

¹ Przypis PCA: w oryginalnej, angielskiej wersji dokumentu występuje słowo „should”

² Przypis PCA: w oryginalnej, angielskiej wersji dokumentu występuje słowo „shall”

USTALANIE CZASU AUDITU SYSTEMÓW ZARZĄDZANIA JAKOŚCIĄ, ŚRODOWISKOWEGO ORAZ BEZPIECZEŃSTWEM I HIGIENĄ PRACY

Niniejszy dokument jest dokumentem obowiązkowym dla spójnego stosowania postanowień właściwych rozdziałów normy ISO/IEC 17021-1 przy prowadzeniu auditów systemów zarządzania jakością, środowiskowego oraz bezpieczeństwem i higieną pracy. Wszystkie postanowienia normy ISO/IEC 17021-1 mają w dalszym ciągu zastosowanie, a niniejszy dokument nie unieważnia żadnego wymagania tej normy. Przy ustalaniu czasu auditu systemów zarządzania punktem wyjściowym jest liczba personelu klienta (stałego, tymczasowego oraz pracującego na część etatu), natomiast nie jest to jedyny aspekt i należy wziąć pod uwagę również inne czynniki wpływające na czas auditu, w tym czynniki wymienione w normie ISO/IEC 17021-1.

0 WPROWADZENIE

0.1 Poprawne ustalenie czasu auditu dla auditu certyfikacji początkowej (etap 1. plus etap 2.) stanowi integralną część przeglądu wniosku w przypadku każdej organizacji klienta.

0.2 W niniejszym dokumencie podano obowiązkowe postanowienia i wytyczne dla CABs³ do opracowania własnych procesów ustalania czasu potrzebnego do auditowania szerokiego zakresu działań prowadzonych przez klientów różniących się wielkością i złożonością. Celem niniejszego dokumentu jest zapewnienie spójnego podejścia wszystkich CABs do ustalania czasu auditu systemów zarządzania oraz do podobnych klientów tej samej CAB.

0.3 CABs powinny określić czas auditu etapu 1. i etapu 2. auditu certyfikacji początkowej, auditów w nadzorze oraz auditów ponownej certyfikacji dla każdego wnioskującego i certyfikowanego klienta.

0.4 Niniejszy dokument obowiązkowy przedstawia ogólne ramy, które powinny być stosowane w procesach CAB przy ustalaniu właściwego czasu auditu systemów zarządzania, z uwzględnieniem specyfiki klienta, który ma być auditowany.

0.5 Niniejszy dokument został stworzony dla potrzeb certyfikacji EMS/QMS/OH&SMS, niemniej jednak niektóre zawarte w nim elementy mogą zostać wykorzystane w innych programach certyfikacji opartych na normie 17021-1. Przykładami takich elementów są zastosowanie czasu auditu lub dnia auditowego oraz efektywnej liczby personelu.

0.6 Niezależnie od wytycznych przedstawionych w niniejszym dokumencie zaleca się, aby czas przeznaczony na konkretny audit był wystarczający do zaplanowania i przeprowadzenia kompletnego i skutecznego auditu systemu zarządzania klienta.

1 DEFINICJE

Dla celów niniejszego dokumentu stosuje się poniższe definicje:

1.1 Program certyfikacji systemów zarządzania

System oceny zgodności dotyczący systemów zarządzania, w odniesieniu do których zastosowanie mają te same określone wymagania, specyficzne zasady i procesy.

1.2 Organizacja klienta

Podmiot lub określona część podmiotu posiadający(-a) system zarządzania.

³ Przypis PCA: CAB – (ang. Conformity assessment body) jednostka oceniająca zgodność

1.3 Oddział stały

Lokalizacja (fizyczna lub wirtualna), w której organizacja klienta (1.2) wykonuje prace lub świadczy usługi w sposób ciągły.

1.4 Oddział wirtualny

Lokalizacja wirtualna, w której organizacja klienta wykonuje prace lub świadczy usługi wykorzystując środowisko sieciowe umożliwiające realizację procesów niezależnie od fizycznych lokalizacji osób wykonujących te procesy.

Uwaga 1: Oddział nie może być uznany za oddział wirtualny w przypadkach, gdy procesy muszą być realizowane w środowisku fizycznym, np. składowanie, produkcja, działalność laboratoriów prowadzących badania fizyczne, instalacja lub naprawy fizycznych wyrobów.

Uwaga 2: Dla potrzeb obliczania czasu auditu, oddział wirtualny (np. intranet przedsiębiorstwa) jest uznawany za pojedynczy oddział.

1.5 Oddział tymczasowy

Lokalizacja (fizyczna lub wirtualna), w której organizacja klienta (1.2) wykonuje określone prace lub świadczy usługi w ograniczonym okresie czasu, a która nie jest przeznaczona do przekształcenia w oddział stały (1.3).

1.6 Czas auditu

Czas potrzebny na zaplanowanie i przeprowadzenie kompletnego i skutecznego auditu systemu zarządzania organizacją klienta (ISO IEC 17021-1).

1.7 Czas trwania auditów w ramach certyfikacji systemów zarządzania

Część czasu auditu (1.6) poświęcona na przeprowadzenie działań auditowych od spotkania otwierającego do spotkania zamykającego, łącznie z tymi spotkaniami.

Uwaga: Działania auditowe obejmują na ogół:

- *przeprowadzenie spotkania otwierającego*
- *przegląd dokumentacji podczas przeprowadzania auditu*
- *komunikowanie się podczas auditu*
- *przydzielanie ról i obowiązków przewodników i obserwatorów*
- *gromadzenie i weryfikację informacji*
- *generowanie ustaleń z auditu*
- *przygotowanie wniosków z auditu*
- *przeprowadzenie spotkania zamykającego*

1.8 Dzień auditowy

Czas trwania dnia auditowego wynosi na ogół 8 godzin i może obejmować lub nie przerwę na posiłek, w zależności od ustawodawstwa krajowego.

1.9 Efektywna liczba personelu

Na efektywną liczbę personelu składa się cały personel (zatrudniony na stałe, tymczasowy oraz na część etatu) zaangażowany w zakres certyfikacji, w tym personel pracujący na każdej zmianie. W liczbie tej powinien być również uwzględniony personel niepracujący na stałe (np. personel wykonawców), o ile został ujęty w zakresie certyfikacji.

Dla OH&SMS powinien być również uwzględniony personel wykonawcy i podwykonawcy wykonujący prace lub działania związane z pracą, będący pod nadzorem lub wpływem organizacji, który może mieć wpływ na funkcjonowanie SZBHP organizacji.

Sposób obliczania efektywnej liczby personelu został przedstawiony w punkcie 2.3.

1.10 Kategoria ryzyka (tylko QMS)

W odniesieniu do QMS, postanowienia podane w niniejszym dokumencie są oparte na trzech kategoriach uzależnionych od ryzyk, które pociąga za sobą wadliwość wyrobu lub usługi organizacji klienta. Kategorie te można określić jako wysokie, średnie lub niskie ryzyko. Działania o wysokim ryzyku (np. przemysł jądrowy, medyczny, farmaceutyczny, spożywczy, budowlany) zazwyczaj wymagają dłuższego czasu auditu. Przeprowadzenie skutecznego auditu w przypadku działań o średnim ryzyku (np. prosta produkcja) będzie prawdopodobnie wymagało średniego czasu, a w przypadku działań o niskim ryzyku – krótszego czasu. (Patrz Załącznik A, Tabela QMS 2).

1.11 Kategoria złożoności (tylko EMS)

W odniesieniu do systemów zarządzania środowiskowego, postanowienia podane w niniejszym dokumencie są oparte na pięciu podstawowych kategoriach złożoności uzależnionych od charakteru, liczby i znaczenia aspektów środowiskowych organizacji, które w sposób zasadniczy wpływają na czas auditu. (Patrz Załącznik B, Tabela EMS 2).

1.12 Kategoria złożoności (tylko OH&SMS)

W odniesieniu do OH&SMS, postanowienia określone w niniejszym dokumencie są oparte na trzech podstawowych kategoriach złożoności uzależnionych od charakteru, liczby i wagi występujących w organizacji ryzyk dla BHP, które w sposób zasadniczy wpływają na czas auditu (Patrz Załącznik C, Tabela OH&SMS 2).

2 ZASTOSOWANIE

2.1 Czas auditu

2.1.1 Czas auditu dla wszystkich rodzajów auditów obejmuje **całkowity czas na miejscu** w lokalizacji klienta (fizycznej lub wirtualnej) (1.7) oraz czas **poza** jego lokalizacją, poświęcony na planowanie, przegląd dokumentacji, komunikowanie się z personelem klienta i pisanie raportu.

2.1.2 Zaleca się, aby czas trwania auditu w ramach certyfikacji systemu zarządzania (1.7) był nie krótszy niż 80% czasu auditu obliczonego według metodyki przedstawionej w Rozdziale 3. Dotyczy to auditu certyfikacji początkowej, w nadzorze oraz ponownej certyfikacji.

2.1.3 Podróże (dojazdy do oddziałów lub przejazdy między nimi) oraz wszelkie przerwy nie są włączane do czasu trwania prowadzonych na miejscu auditów w ramach certyfikacji systemów zarządzania.

Uwaga: Patrz 1.8. Krajowe przepisy prawa mogą wymagać włączenia przerw na posiłek.

2.2 Dzień(dni) auditowy(-e)

2.2.1 W Tabeli QMS 1, EMS 1 i OH&SMS 1 przedstawiono **średni** czas auditu dla auditów w ramach certyfikacji systemów zarządzania, obliczone w dniach auditowych. Aby uzyskać tę samą całkowitą liczbę dni auditowych jak podano w Tabelach QMS 1, EMS 1 i OH&SMS 1, może być konieczne skorygowanie liczby dni dla zapewnienia zgodności z ustawodawstwem w danym kraju dotyczącym podróży, przerw na posiłek lub godzin pracy.

2.2.2 Liczba przydzielonych dni auditowych nie powinna być zmniejszana na etapach planowania poprzez przyjmowanie większej liczby godzin w dniu pracy. Możliwe jest uwzględnienie faktu, że

skuteczne auditowanie działań prowadzonych podczas pracy zmianowej może wymagać dodatkowych godzin w dniu pracy.

2.2.3 Jeżeli wynik uzyskany po obliczeniach jest liczbą dziesiętną, zalecane jest zaokrąglenie liczby dni do najbliższej połowy dnia (np. 5,3 dni auditowych jest zaokrąglane do 5,5 dni auditowych, a 5,2 dni auditowych jest zaokrąglane do 5 dni auditowych).

2.2.4 Zaleca się, aby w celu zapewnienia skuteczności auditu CAB wzięła również pod uwagę skład i wielkość zespołu auditującego (np. ½ dnia z udziałem 2 auditorów może nie być równie skuteczne co jednodniowy audit z udziałem 1 auditora lub 1 dzień auditowy z udziałem jednego auditora wiodącego i jednego eksperta technicznego jest bardziej skuteczny niż 1 auditoro-dzień bez eksperta technicznego).

Uwaga 1: ABS⁴ mogą wymagać od CAB wykazania, że średni czas auditu określonych klientów nie jest ani znacznie dłuższy ani krótszy od czasu auditu obliczonego w oparciu o Tabele QMS 1, EMS 1 i OH&SMS.

Uwaga 2: W przypadku CABs działających przede wszystkim w branżach o wysokim ryzyku lub złożoności, średnia będzie najprawdopodobniej wyższa niż obliczona w oparciu o tabele, a w przypadku CABs działających przede wszystkim w branżach o niskim ryzyku – niższa niż obliczona w oparciu o tabele.

2.3 Obliczanie efektywnej liczby personelu

2.3.1 Podstawą obliczania czasu auditu systemów zarządzania jest efektywna liczba personelu zdefiniowana powyżej. Czynniki, które należy wziąć pod uwagę przy określaniu efektywnej liczby personelu obejmują personel zatrudniony na część etatu i pracowników ujętych częściowo w zakresie certyfikacji, osoby pracujące w systemie zmianowym, pracowników administracyjnych i wszystkie kategorie pracowników biurowych, powtarzalne procesy (patrz 2.3.4) oraz zatrudnienie dużej liczby personelu niewykwalifikowanego w niektórych krajach.

W przypadku działalności sezonowej (np. żniw i zbiorów, miejscowości i hoteli wypoczynkowych, itd.) obliczenie efektywnej liczby personelu powinno się opierać na personelu zazwyczaj obecnym w okresach szczytu sezonu.

Zmniejszenia efektywnej liczby personelu wynikające z zatrudnienia dużej liczby personelu niewykwalifikowanego nie powinny być dokonywane bez rozważenia związanego z tym ryzyka BHP (patrz 2.3.6).

2.3.2 Uzasadnienie określenia efektywnej liczby personelu powinno być dostępne dla organizacji klienta oraz do przeglądu przez jednostkę akredytującą podczas prowadzonych przez nią ocen, a także na żądanie jednostki akredytującej.

2.3.3 Personel zatrudniony na część etatu i pracownicy ujęci częściowo w zakresie

W zależności od liczby godzin pracy, liczba personelu zatrudnionego na część etatu i pracowników ujętych częściowo w zakresie może być zmniejszona lub zwiększona i przeliczona na równoważną liczbę personelu pełnoetatowego. (np. 30 osób personelu pracującego 4 godziny dziennie jest równoważne 15 pracownikom pełnoetatowym.)

2.3.4 Podobne lub powtarzalne procesy w zakresie

Dla QMS i EMS, w przypadku, gdy wysoki procent personelu realizuje działania/funkcje uważane za powtarzalne (np. personel sprzątający, pracownicy ochrony i transportu, handlowcy, pracownicy call

⁴ Przepis PCA: AB-(ang. Accreditation Body) jednostka akredytująca-

center, itd.), dozwolone jest zmniejszenie liczby personelu w sposób spójny i konsekwentnie stosowany w odniesieniu do wszystkich przedsięwzięć w ramach zakresu certyfikacji. Metody użyte do zmniejszenia powinny być udokumentowane z uwzględnieniem wszelkich ryzyk związanych z tymi działaniami/funkcjami.

Dla OH&SM:

- a) W przypadku, gdy wysoki procent personelu realizuje działania/funkcje uważane za podobne lub identyczne ponieważ narażają personel na podobne ryzyka dla BHP (np. personel sprzątający, pracownicy ochrony, handlowcy, pracownicy call center, itd.), dozwolone jest zmniejszenie liczby personelu w sposób spójny i konsekwentnie stosowany w odniesieniu do wszystkich przedsięwzięć w ramach zakresu certyfikacji. Metoda użyta do zmniejszenia powinna być udokumentowana z uwzględnieniem wszelkich ryzyk związanych z tymi działaniami/funkcjami
- b) W przypadku grup pracowników wykonujących powtarzalne czynności mogące obniżać uwagę i tym samym podnosić poziom ryzyka dla BHP (np. mocowanie, montowanie, pakowanie, sortowanie, itd.), metody użyte do ewentualnego zmniejszenia powinny być udokumentowane z uwzględnieniem oceny ryzyka dla BHP związanego z wszelkimi takimi działaniami/funkcjami pracowników.

2.3.5 Personel pracujący w systemie zmianowym

CAB powinna określić czas trwania i harmonogram auditu pozwalający na przeprowadzenie najlepszej oceny skutecznego wdrożenia systemu zarządzania dla pełnego zakresu działalności klienta, z uwzględnieniem potrzeby auditowania poza typowymi godzinami pracy oraz różnych modeli pracy zmianowej. Powinno to zostać uzgodnione z klientem.

Zaleca się, aby CAB zapewniła, że żadna zmiana czasu auditu nie doprowadzi do zmniejszenia skuteczności auditów (patrz również punkt 3.7).

2.3.6 Tymczasowy personel niewykwalifikowany

Ta kwestia dotyczy na ogół organizacji o niskim poziomie technicznym, gdzie zatrudniona może być znaczna liczba tymczasowego personelu niewykwalifikowanego zastępującego zautomatyzowane procesy.

Dla QMS i EMS w takim przypadku możliwe jest zmniejszenie efektywnej liczby personelu. Uwzględniając, że procesy są ważniejsze niż liczba personelu, zmniejszenie takie nie jest typowe, a jego uzasadnienie powinno zostać zapisane i udostępnione AB.

Dla OH&SMS takie zmniejszenie należy zasadniczo uznać za niemające zastosowania, ponieważ zatrudnienie tymczasowego personelu niewykwalifikowanego może być źródłem ryzyka dla BHP. Jeżeli, w wyjątkowych przypadkach, zmniejszenie takie zostanie dokonane, jego uzasadnienie powinno zostać zapisane i udostępnione AB.

3 METODYKA USTALANIA CZASU AUDITU SYSTEMÓW ZARZĄDZANIA

3.1 Metodyka zastosowana jako podstawa do obliczania czasu auditu systemów zarządzania dla auditu początkowej certyfikacji (etap 1.+ etap 2.) obejmuje zrozumienie tabel i wartości liczbowych podanych w Załączniku A, Załączniku B i Załączniku C, odpowiednio dla auditów QMS, EMS i OH&SMS. Załącznik A (QMS) jest oparty na efektywnej liczbie personelu (patrz wytyczne w punkcie 2.3 dotyczące obliczania efektywnej liczby personelu) i poziomie ryzyka, lecz nie określa minimalnego ani maksymalnego czasu auditu, Załącznik B (EMS) jest oparty nie tylko na efektywnej liczbie personelu, ale także na środowiskowej złożoności organizacji i nie określa minimalnego ani maksymalnego czasu auditu, Załącznik C (OH&SMS) jest oparty na efektywnej liczbie personelu oraz kategorii ryzyka dla BHP związanego z sektorem działalności gospodarczej organizacji i nie określa

minimalnego ani maksymalnego czasu auditu. Tabela OH&SMS 2 przedstawia powiązania sektorów działalności gospodarczej z kategoriami złożoności BHP opartymi na ryzykach dla BHP.

Uwaga: Zazwyczaj czas poświęcony na etap 2. przekracza czas poświęcony na etap 1.

3.2 Przy zastosowaniu odpowiedniego mnożnika, te same tabele i wartości liczbowe mogą być użyte jako podstawa do obliczenia czasu auditu dla auditów w nadzorze (punkt 5) i auditów ponownej certyfikacji (punkt 6).

3.3 CAB powinna mieć procesy zapewniające przydział odpowiedniego czasu na auditowanie stosownych procesów klienta. Doświadczenie dowodzi, że czas potrzebny na przeprowadzenie skutecznego auditu, zarówno QMS, EMS i OH&SMS, zależy nie tylko od liczby personelu, ale również od innych czynników. Czynniki te omówiono dokładniej w punkcie 8.

3.4 Niniejszy dokument obowiązkowy podaje warunki, które zaleca się uwzględnić przy ustalaniu czasu potrzebnego do przeprowadzenia auditu. CAB powinna analizować te i inne czynniki w procesie przeglądu wniosku oraz po zakończeniu etapu 1., jak również podczas całego cyklu certyfikacji i przy ponownej certyfikacji, pod względem ich potencjalnego wpływu na ustalanie czasu auditu niezależnie od rodzaju auditu. Dlatego też odpowiednie tabele, wartości liczbowe i wykresy, zarówno dla QMS, EMS jak i OH&SMS, pokazujące zależność między efektywną liczbą personelu a złożonością, **nie mogą** być stosowane w oderwaniu od innych aspektów oceny. Tabele i wartości liczbowe określają ramy dla planowania auditu, a zatem również dla wymaganych korekt czasu auditu dla wszystkich rodzajów auditów.

3.5 Dla auditów QMS na Rysunku QMS 1 przedstawiono poglądowo wytyczne dotyczące korygowania czasu auditu obliczonego w oparciu o Tabelę QMS 1 oraz określono ramy dla procesu, który zaleca się stosować w planowaniu auditu, przez identyfikowanie punktu wyjściowego na podstawie całkowitej efektywnej liczby personelu na wszystkich zmianach.

3.6 Dla auditów EMS właściwe jest ustalenie czasu auditu na podstawie efektywnej liczby personelu organizacji oraz charakteru, liczby i wagi aspektów środowiskowych w typowej organizacji w danym sektorze przemysłu. Tabele EMS 1 i EMS 2 określają ramy dla procesu, który zaleca się stosować w planowaniu auditu. Zaleca się, aby czas auditu systemów zarządzania był następnie korygowany na podstawie wszelkich znaczących czynników, które mają zastosowanie wyłącznie w odniesieniu do organizacji, która ma być auditowana.

Dla auditów OH&SMS właściwe jest ustalanie czasu auditu na podstawie efektywnej liczby personelu organizacji oraz charakteru, liczby i wagi ryzyk dla BHP w typowej organizacji w danym sektorze działalności gospodarczej. Tabele OH&SMS 1 i OH&SMS 2 określają ramy dla procesu, który zaleca się stosować w planowaniu auditu. Zaleca się, aby czas auditu systemów zarządzania był następnie korygowany na podstawie wszelkich znaczących czynników, które mają zastosowanie wyłącznie w odniesieniu do organizacji, która ma być auditowana

3.7 Punkt wyjściowy do ustalania czasu auditu systemów zarządzania powinien być zidentyfikowany na podstawie efektywnej liczby personelu, a następnie skorygowany na podstawie znaczących czynników mających zastosowanie w odniesieniu do klienta, który ma być auditowany, przy czym każdemu czynnikowi powinna zostać przypisane waga zwiększającą lub zmniejszającą podstawową wartość liczbową. W każdym przypadku należy zapisać podstawy ustalenia czasu auditu systemów zarządzania, w tym dokonane korekty. Zaleca się, aby CAB upewniła się, że jakakolwiek zmiana czasu auditu nie prowadzi do zmniejszenia skuteczności auditów.

Dla QMS i EMS, w przypadkach, gdy procesy realizacji wyrobu lub usługi są prowadzone podczas pracy zmianowej, zakres auditowania każdej zmiany przez CAB zależy od procesów prowadzonych na każdej zmianie oraz poziomu nadzoru na każdej zmianie wykazanego przez klienta. W celu przeprowadzenia auditu skuteczności wdrożenia systemu, auditowi powinna zostać poddana co

najmniej jedna ze zmian. Uzasadnienie odstąpienia od auditowania pozostałych zmian (np. tych poza zwykłymi godzinami pracy) powinno zostać udokumentowane.

Dla OH&SMS w przypadkach, gdy procesy realizacji wyrobu lub usługi są prowadzone podczas pracy zmianowej, zakres auditowania każdej zmiany przez CAB zależy od procesów prowadzonych na każdej zmianie, w tym związanych z nimi ryzyk dla BHP, oraz poziomu nadzoru na każdej zmianie wykazanego przez klienta. W celu auditowania skuteczności wdrożenia systemu, w pierwszym cyklu certyfikacji auditowi powinna zostać poddana co najmniej jedna ze zmian w zwykłych godzinach pracy i jedna poza tymi godzinami. Podczas auditów w nadzorze w kolejnych cyklach certyfikacji, CAB może podjąć decyzję o odstąpieniu od auditowania drugiej zmiany w oparciu o stwierdzoną dojrzałość OH&SMS organizacji. We wszystkich przypadkach, gdy jest to możliwe, zaleca się dokonanie korekt opóźniających czas rozpoczęcia auditu w celu umożliwienia oceny obydwu zmian podczas dnia auditu. Uzasadnienie odstąpienia od auditowania pozostałych zmian powinno zostać udokumentowane, z uwzględnieniem ryzyka związanego z takim odstąpieniem

3.8 Czas auditu systemów zarządzania ustalony z wykorzystaniem tabel lub wartości liczbowych zawartych w Załącznikach A, B i C nie powinien obejmować czasu „auditorów-stażystów”, obserwatorów ani czasu ekspertów technicznych.

3.9 Zmniejszenie czasu auditu systemów zarządzania nie powinno przekroczyć 30% czasu określonego na podstawie Tabel QMS 1, EMS 1 i OH&SMS 1.

Uwaga: Punkt 3.9 może nie mieć zastosowania w odniesieniu do sytuacji opisanych w dokumencie IAF MD1 dotyczących indywidualnych oddziałów w organizacjach wielooddziałowych. W tym przypadku w oddziałach takich może występować ograniczona liczba procesów i wdrożenie wszystkich mających zastosowanie wymagań normy(norm) dotyczącej(-ych) systemu zarządzania może zostać zweryfikowane.

4 AUDITY CERTYFIKACJI POCZĄTKOWEJ SYSTEMÓW ZARZĄDZANIA (ETAP 1. PLUS ETAP 2.)

4.1 Zaleca się, aby ustalony czas auditu systemów zarządzania poświęcony łącznie na działania poza lokalizacją klienta, (punkt 2.1) nie powodował zmniejszenia całkowitego czasu trwania prowadzonych **na miejscu** auditów systemów zarządzania poniżej 80 % czasu auditu obliczonego w oparciu o tabele zgodnie z metodyką określoną w Rozdziale 3. Jeżeli potrzebny jest dodatkowy czas auditu na planowanie lub pisanie raportu, nie uzasadnia to zmniejszenia czasu trwania auditów w ramach certyfikacji systemów zarządzania prowadzonych na miejscu.

4.2 Tabela QMS 1, Tabela EMS 1 i Tabela OH&SMS 1 określają punkt wyjściowy w szacowaniu czasu auditu dla auditu początkowej certyfikacji (etap 1. + etap 2.) odpowiednio dla QMS, EMS i OH&SMS.

4.3 Czas auditu ustalony przez CAB oraz uzasadnienie tego ustalenia powinny zostać zapisane. Obliczenie to powinno zawierać szczegółowe informacje na temat czasu, jaki ma zostać przydzielony tak, aby audit objął cały zakres certyfikacji.

4.4 CAB powinna przekazać ustalenie czasu auditu i jego uzasadnienie organizacji klienta w ramach umowy oraz udostępnić je swojej jednostce akredytującej.

4.5 Audyty początkowej certyfikacji mogą obejmować techniki auditowania zdalnego, takie jak interaktywna współpraca przy użyciu sieci www; spotkania internetowe, telekonferencje i/lub elektroniczna weryfikacja procesów klientów. Jeżeli CAB planuje audit, dla którego wykorzystuje techniki zdalnego auditowania, powinna zastosować wymagania zdefiniowane w dokumencie IAF MD 4. Działania te powinny być zidentyfikowane w planie auditu, a czas poświęcony na te działania może być uwzględniony w całkowitym czasie trwania auditów systemu zarządzania.

Dla OH&SMS, działania takie powinny ograniczyć się do przeglądu dokumentów/zapisów oraz rozmów z pracownikami i personelem. Ponadto w przypadku OH&SMS, nadzór procesów oraz nadzór ryzyk BHP nie mogą być audytowane z użyciem technik zdalnego audytowania.

5 NADZÓR

Zaleca się, aby podczas pierwszego 3-letniego cyklu certyfikacji czas auditu dla auditów w nadzorze w danej organizacji był proporcjonalny do czasu auditu poświęconego na audit początkowej certyfikacji (etap 1. + etap 2.), przy czym całkowity czas poświęcony na nadzór w ciągu roku stanowił około 1/3 czasu auditu poświęconego na audit początkowej certyfikacji. W ramach każdego auditu w nadzorze, CAB powinna pozyskiwać uaktualnione dane klienta dotyczące jego systemu zarządzania. Planowany czas auditu dla auditów w nadzorze powinien być poddawany przeglądowi w celu uwzględnienia zmian w organizacji, dojrzałości systemu, itd., co najmniej przy okazji każdego auditu w nadzorze i auditu ponownej certyfikacji. Dowody z tego przeglądu, w tym dotyczące jakichkolwiek korekt czasu auditu dla auditów systemów zarządzania, powinny być zapisywane.

Uwaga: Jest mało prawdopodobne, aby audit w nadzorze trwał krócej niż jeden (1) dzień auditowy.

6 PONOWNA CERTYFIKACJA

Zaleca się, aby czas auditu dla auditu ponownej certyfikacji był obliczony na podstawie aktualnych informacji dotyczących klienta oraz wynosił zazwyczaj około 2/3 czasu auditu, który byłby potrzebny na audit początkowej certyfikacji (etap 1. + etap 2.) w organizacji, gdyby taki audit początkowej certyfikacji był przeprowadzany w terminie planowanym dla ponownej certyfikacji (tj. **nie** 2/3 faktycznego czasu przeprowadzonego auditu certyfikacyjnego). Przy ustalaniu czasu auditu systemów zarządzania należy uwzględnić wyniki przeglądu funkcjonowania systemu (ISO/IEC 17021-1). Sam przegląd funkcjonowania systemu nie stanowi części czasu auditu dla auditów ponownej certyfikacji.

Uwaga: Jest mało prawdopodobne, aby audit ponownej certyfikacji był krótszy niż jeden (1) dzień auditowy.

7 ZINDYWIDUALIZOWANE CYKLE CERTYFIKACJI (DRUGI ORAZ KOLEJNE)

W drugim i kolejnych cyklach certyfikacji, CAB może podjąć decyzję dotyczącą opracowania indywidualnego programu nadzoru i ponownej certyfikacji (patrz dokument IAF MD3 dotyczący zaawansowanych procedur nadzoru i ponownej certyfikacji – ASRP) za zgodą jednostki akredytującej. Jeżeli podejście ASRP nie jest stosowane, zaleca się, aby czas auditu systemów zarządzania był obliczany zgodnie z punktem 5 oraz 6.

Dla OH&SMS te wymagania nie mają zastosowania.

8 CZYNNIKI DO KORYGOWANIA CZASU AUDITU SYSTEMÓW ZARZĄDZANIA (QMS, EMS i OH&SMS)

Do dodatkowych czynników, które muszą być uwzględnione należą, ale nie wyłącznie:

- i) Zwiększenie czasu auditu systemów zarządzania:
 - a. Skomplikowana logistyka obejmująca więcej niż jeden budynek lub lokalizację, w których prowadzona jest działalność, np. konieczność audytowania samodzielnego Centrum Projektowania.
 - b. Personel mówiący więcej niż jednym językiem (co powoduje konieczność korzystania z tłumacza(-y) lub wyklucza możliwość prowadzenia niezależnych działań przez poszczególnych audytorów).
 - c. Bardzo duży oddział w stosunku do liczby personelu (np. las).

-
- d. Duża liczba przepisów związanych z działalnością (np. żywność, leki, lotnictwo, energetyka jądrowa, itd.).
 - e. System obejmuje bardzo złożone procesy lub stosunkowo dużą liczbę nietypowych działań.
 - f. Działania, które wymagają wizytowania oddziałów tymczasowych w celu weryfikacji działań w oddziale(-lach) stałym(-ych), którego(-ych) system zarządzania podlega certyfikacji.
- ii) Zwiększenie czasu auditu systemów zarządzania tylko dla QMS:
- a. Działania uznawane za obciążone wysokim ryzykiem (patrz Załącznik A, Tabela QMS 2),
 - b. Podzlecane funkcje lub procesy.
- iii) Zwiększenie czasu auditu systemów zarządzania tylko dla EMS:
- a. Większa wrażliwość narażonego środowiska w porównaniu z typowymi lokalizacjami w sektorze przemysłu.
 - b. Opinie stron zainteresowanych.
 - c. Aspekty pośrednie wymagające zwiększenia czasu auditu.
 - d. Dodatkowe lub nadzwyczajne aspekty środowiskowe lub uwarunkowania określone przepisami w sektorze.
 - e. Ryzyko wypadków środowiskowych i wpływu na środowisko występujące, lub mogące wystąpić, w konsekwencji incydentów, wypadków i potencjalnych sytuacji awaryjnych, wcześniejsze problemy środowiskowe, do których przyczyniła się organizacja.
 - f. Podzlecane funkcje lub procesy.
- iv) Zwiększenie czasu auditu systemów zarządzania tylko dla OH&SMS:
- a. Opinie stron zainteresowanych.
 - b. Wypadkowość i zapadalność na choroby zawodowe wyższa od średniej dla danego sektora działalności gospodarczej,
 - c. Obecność osób postronnych na terenie organizacji (np. szpitale, szkoły, lotniska, porty, dworce kolejowe, transport publiczny),
 - d. Postępowanie prawne przeciwko organizacji w sprawie dotyczącej BHP (w zależności od wagi i wpływu związanego z tym ryzyka),
 - e. Tymczasowa obecność dużej liczby firm (pod)wykonawców i ich pracowników, powodująca zwiększenie złożoności lub ryzyk dla BHP (np. okresowe wyłączenia lub przestoje technologiczne rafinerii, zakładów chemicznych, hut stali i innych dużych kompleksów przemysłowych),
 - f. Obecność niebezpiecznych substancji w ilościach narażających zakład na ryzyko poważnych awarii przemysłowych, zgodnie z obowiązującymi przepisami krajowymi i/lub dokumentacją oceny ryzyka,
 - g. Organizacja posiadająca oddziały objęte zakresem w krajach innych niż kraj oddziału macierzystego (w przypadku słabej znajomości przepisów prawa i języka).

v) Zmniejszenie czasu auditu systemów zarządzania:

- a. Klient nie jest „odpowiedzialny za projektowanie” lub zakres nie obejmuje innych elementów normy (tylko QMS).
- b. Bardzo mały oddział w stosunku do liczby personelu (np. wyłącznie kompleks biurowy).
- c. Dojrzałość systemu zarządzania.
- d. Wcześniejsza znajomość systemu zarządzania klienta (np. już certyfikowanego według innej normy przez tę samą CAB). Dla OH&SMS oznacza to certyfikację w innym dobrowolnym programie OH&SMS.
- e. Gotowość klienta do certyfikacji (np. klient już jest certyfikowany lub uznany zgodnie z innym programem strony trzeciej). Dla OH&SMS oznacza to, że podlega już okresowym audytom prowadzonym przez organ krajowy (National Authority) w ramach obowiązkowego rządowego programu OH&SMS.

Uwaga: Jeżeli audit jest przeprowadzany zgodnie z dokumentem IAF MD11, to uzasadnienie nie jest dopuszczalne, gdyż zmniejszenie będzie obliczane w oparciu o poziom integracji.

- f. Wysoki poziom automatyzacji (nie ma zastosowania dla OH&SMS).
- g. W składzie personelu znajdują się osoby pracujące „poza lokalizacją”, np. handlowcy, kierowcy, personel wykonujący usługi, itd., oraz możliwe jest gruntowne auditowanie zgodności ich działań z systemem poprzez przegląd zapisów (nie ma zastosowania dla OH&SMS).

Działania uznawane za obciążone niskim ryzykiem (nie ma zastosowania dla OH&SMS): Dla QMS patrz Załącznik A, Tabela QMS 2 w celu poznania przykładów oraz dla EMS patrz Załącznik B, Tabela EMS 2. Zaleca się uwzględnienie wszystkich cech systemu klienta, procesów oraz wyrobów/usług oraz dokonanie rzetelnej korekty z uwzględnieniem tych czynników, które mogą uzasadniać zwiększenie lub zmniejszenie czasu auditu w celu zapewnienia skutecznego auditu. Czynniki zwiększające mogą być kompensowane przez czynniki zmniejszające.

Wszelkie decyzje podejmowane w związku z wymaganiami przedstawionymi w niniejszym punkcie powinny być uzasadnione i zapisane.

Uwaga 1: Czynniki zmniejszające mogą być wykorzystane tylko raz w przypadku każdego obliczenia czasu auditu dla każdej organizacji klienta.

Uwaga 2: Dodatkowe czynniki, które należy uwzględnić przy obliczaniu czasu auditu zintegrowanych systemów zarządzania zostały omówione w dokumencie IAF MD11.

9 ODDZIAŁY TYMCZASOWE

9.1 W przypadkach, w których organizacja wnioskująca o certyfikację lub certyfikowany klient dostarcza wyrób(-y) lub usługę(-i) w oddziałach tymczasowych, oddziały takie powinny być włączone do programu auditów.

9.2 Przedział wielkości oddziałów tymczasowych może wahać się od znaczących oddziałów zarządzania projektem do drugorzędnych oddziałów usługowych/installacji. Zaleca się, aby potrzeba wizytowania takich oddziałów oraz zakres próbkowania były oparte na ocenie ryzyka związanego z brakiem nadzoru QMS nad wyrobami lub usługami, lub brakiem nadzoru EMS nad aspektami i oddziaływaniami środowiskowymi lub brakiem nadzoru OH&SMS nad ryzykami dla BHP związanymi z działaniami klienta.

Dla QMS i EMS zaleca się, aby próbka wybranych oddziałów była reprezentatywna dla zakresu certyfikacji klienta, jego potrzeb odnośnie kompetencji, zmian w usługach z uwzględnieniem rozmiaru i rodzaju działań, różnych etapów projektów w trakcie realizacji oraz związanych z nimi aspektów i oddziaływań środowiskowych.

Dla OH&SMS zaleca się, aby oddziały objęte próbkowaniem były reprezentatywne dla zakresu certyfikacji klienta, wielkości i rodzajów działań i procesów, rodzajów występujących zagrożeń i związanych z nimi ryzyk dla BHP oraz etapów projektów w toku.

9.3 Na ogół w oddziałach tymczasowych przeprowadza się audit na miejscu. Niektóre audyty na miejscu można jednak zastąpić stosując następujące alternatywne metody:

- i) Rozmowy lub spotkania w sprawie postępów z klientem i/lub jego klientem, prowadzone osobiście lub za pomocą telekonferencji.
- ii) Przegląd dokumentów dotyczących działalności oddziału tymczasowego.
- iii) Zdalny dostęp do lokalizacji elektronicznej(-ych), w której(-ych) znajdują się zapisy lub inne informacje istotne dla oceny systemu zarządzania i oddziału(-ów) tymczasowego(-ych).
- iv) Zastosowanie techniki video i telekonferencji oraz innych technologii umożliwiających skuteczne auditowanie prowadzone zdalnie.

Dla OH&SMS powyższe metody można rozważyć jako zastępujące tylko te części auditu na miejscu, które nie są związane z obserwacją nadzoru procesów i innego nadzoru ryzyk dla BHP.

9.4 Zaleca się, aby w każdym przypadku metoda auditu była w pełni udokumentowana i uzasadniona pod względem jej skuteczności.

10 CZAS AUDITU SYSTEMU ZARZĄDZANIA ORGANIZACJI WIELODDZIAŁOWEJ

10.1 W przypadku systemu zarządzania funkcjonującego w wielu oddziałach konieczne jest ustalenie, czy dozwolone jest próbkowanie.

Dla OH&SMS, decyzja czy dozwolone jest próbkowanie oddziałów, czy nie, powinna opierać się na ocenie poziomu ryzyk dla BHP związanych z działaniami i procesami realizowanymi w każdym z oddziałów objętych zakresem certyfikacji. Zapisy takich ocen oraz uzasadnienie podjętych decyzji powinny być udostępnione AB.

10.2 Wymagania dotyczące certyfikacji systemu zarządzania funkcjonującego w wielu oddziałach są zawarte w dokumencie IAF MD1 „Dokument obowiązkowy IAF dotyczący auditu i certyfikacji systemów zarządzania organizacją wielooddziałowych”.

11 NADZÓR NAD FUNKCJAMI LUB PROCESAMI DOSTARCZANYMI PRZEZ ORGANIZACJE ZEWNĘTRZNE (PODZLECANIE)

11.1 Jeżeli organizacja podzleca część swoich funkcji lub procesów, CAB jest odpowiedzialna za pozyskanie dowodów na to, że organizacja w sposób skuteczny ustaliła rodzaj i zakres nadzoru stosowanego w celu zapewnienia, że funkcje lub procesy dostarczane przez organizacje zewnętrzne nie mają negatywnego wpływu na skuteczność systemu zarządzania, w tym na zdolność organizacji do stałego dostarczania zgodnych wyrobów i usług swoim klientom lub do nadzorowania swoich aspektów środowiskowych lub nadzorowania swoich ryzyk dla BHP oraz zobowiązania do zgodności z wymaganiami prawnymi.

11.2 Dla QMS i EMS CAB przeprowadzi audit i oceni skuteczność systemu zarządzania klienta pod kątem zarządzania wszelką dostarczaną działalnością i ryzykiem, jakie stanowi ona dla realizacji celów oraz spełniania wymagań klienta i wymagań oceny zgodności. Może to obejmować pozyskiwanie od dostawców informacji zwrotnych na temat poziomu skuteczności. Auditowanie systemu zarządzania

dostawcy nie jest jednak wymagane ze względu na fakt, że zakres systemu zarządzania organizacją obejmuje jedynie nadzór nad dostarczaną działalnością, a nie samo wykonywanie tej działalności. Na podstawie takiego rozumienia ryzyka powinien być ustalony każdy dodatkowy czas auditu.

11.3 Dla OH&SMS CAB przeprowadzi audit i oceni skuteczność OH&MS organizacji pod kątem zarządzania wszelką podzlecaną działalnością i ryzykiem, jakie stanowi ona dla BHP jej własnej działalności i procesów oraz wymagań zgodności.

- a) Może to obejmować pozyskiwanie od dostawców informacji zwrotnych na temat poziomu skuteczności, w oparciu o:
 - kryteria stosowane przez organizację do oceny, wyboru, monitorowania działalności i ponownej oceny tych zewnętrznych dostawców w oparciu o ich zdolność do dostarczania funkcji lub procesów zgodnie z określonymi wymaganiami, przy zachowaniu zgodności z wymaganiami prawnymi, oraz
 - ryzyko, że dostawcy zewnętrzni mogą negatywnie wpływać na zdolność organizacji do nadzorowania jej własnych ryzyk dla BHP.
- b) Chociaż auditowanie systemu zarządzania dostawcy nie jest wymagane, CAB powinna przeprowadzić audit mechanizmów nadzoru, który organizacja wdrożyła dla procesów lub funkcji objętych zakresem OH&SMS organizacji, które zostały podzleczone zewnętrznym dostawcom.

Z personelem dostawcy, który prowadzi działania na terenie organizacji, w procesach objętych zakresem OH&SMS organizacji, powinny zostać przeprowadzone rozmowy w celu oceny ich świadomości BHP.

- c) Zaleca się, aby CAB ustaliła to w czasie opracowywania programu certyfikacji, a następnie zweryfikowała podczas auditu certyfikacji początkowej oraz przed każdym auditem w nadzorze i auditem ponownej certyfikacji

Załącznik A – SYSTEMY ZARZĄDZANIA JAKOŚCIĄ**Tabela QMS 1 – Systemy Zarządzania Jakością**

**Zależność między efektywną liczbą personelu i czasem auditu
(tylko audit certyfikacji początkowej)**

Efektywna liczba personelu	Czas auditu Etap 1.+ Etap 2. (liczba dni)	Efektywna liczba personelu	Czas auditu Etap 1.+ Etap 2. (liczba dni)
1-5	1,5	626-875	12
6-10	2	876-1175	13
11-15	2.5	1176-1550	14
16-25	3	1551-2025	15
26-45	4	2026-2675	16
46-65	5	2676-3450	17
66-85	6	3451-4350	18
86-125	7	4351-5450	19
126-175	8	5451-6800	20
176-275	9	6801-8500	21
276-425	10	8501-10700	22
426-625	11	>10700	Zgodnie z powyższą zasadą

Uwaga 1: Zaleca się, aby liczby pracowników podane w Tabeli QMS 1 traktować jako wartości zmieniające się w sposób ciągły, a nie skokowo. Tj., w przypadku przedstawienia w formie wykresu, linia powinna się zaczynać od wartości w niższej grupie i kończyć na punktach końcowych każdej grupy. Punktem początkowym wykresu powinna być liczba personelu 1 odpowiadająca 1,5 dnia. Patrz punkt 2.2 dotyczący sposobu postępowania w przypadku części dnia.

Uwaga 2: Procedura CAB może przewidywać obliczanie czasu auditu dla liczby personelu przekraczającej 10700. Zaleca się, aby taki czas auditu był obliczany w sposób spójny zgodnie z zasadą przedstawioną w Tabeli QMS 1.

Uwaga 3: Patrz również punkt 1.9 i 2.3.

Rysunek QMS 1 – Zależność między złożonością i czasem auditu

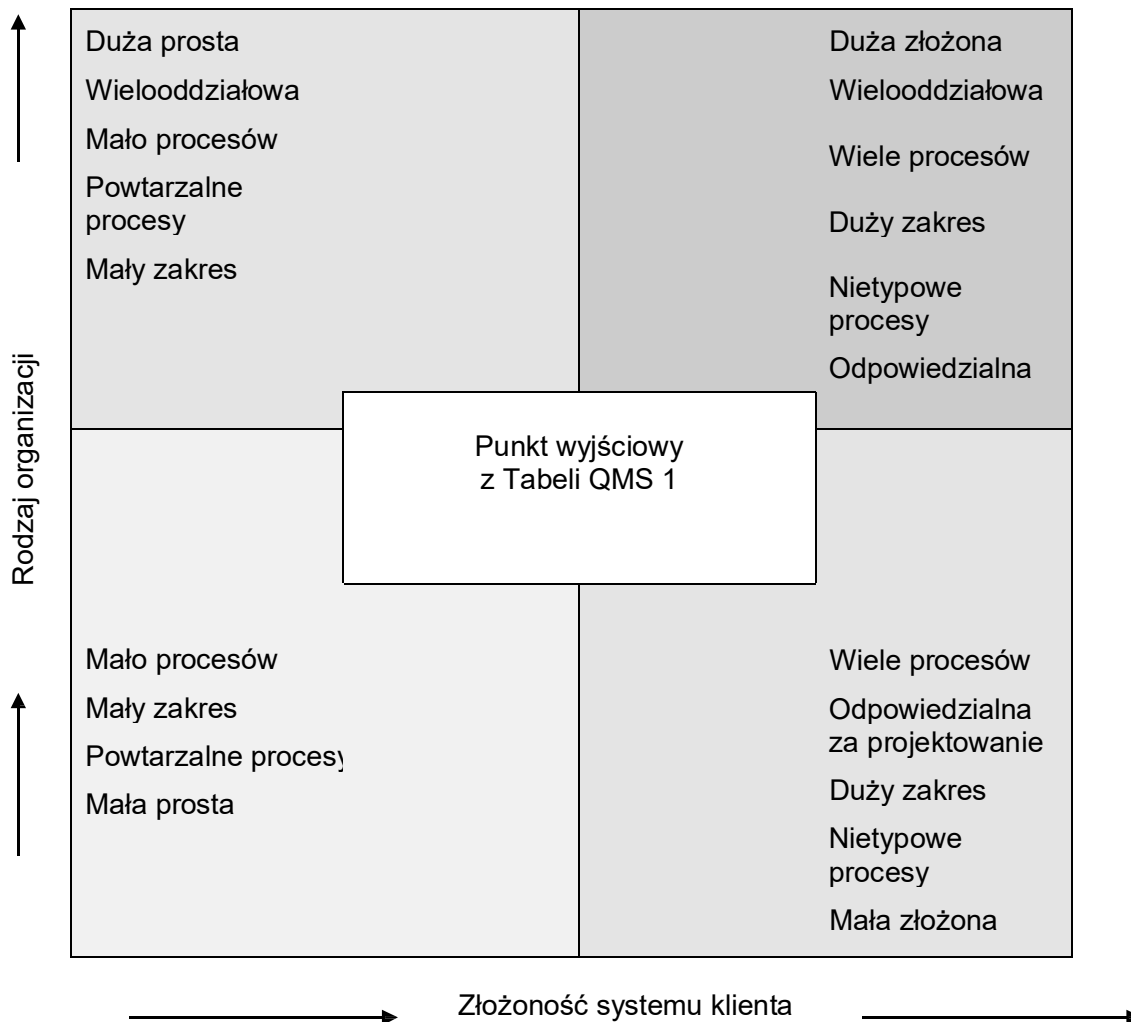

Tabela QMS 2 – Przykłady kategorii ryzyka

Podane kategorie ryzyka nie są ostateczne, są to jedynie przykłady, które mogą zostać wykorzystane przez CB przy określaniu kategorii ryzyka auditu.

Wysokie ryzyko

Sytuacja, w której wadliwość wyrobu lub usługi powoduje katastrofę gospodarczą lub stanowi zagrożenie życia. Do przykładów należą, ale nie wyłącznie:

Żywność; farmaceutyki; statki powietrzne; przemysł stoczniowy; elementy i konstrukcje nośne; złożona działalność budowlana; urządzenia elektryczne i gazowe; usługi medyczne i zdrowotne; rybołówstwo; paliwo jądrowe; chemikalia, wyroby i włókna chemiczne.

Średnie ryzyko

Sytuacja, w której wadliwość wyrobu lub usługi może spowodować obrażenie lub chorobę. Do przykładów należą, ale nie wyłącznie:

Elementy i konstrukcje nienośne; prosta działalność budowlana; metale podstawowe i wyroby metalowe; wyroby niemetalowe; meble; urządzenia optyczne; usługi rekreacyjne i osobiste.

Niskie ryzyko

Sytuacja, w której spowodowanie obrażenia lub choroby przez wadliwość wyrobu lub usługi jest mało prawdopodobne. Do przykładów należą, ale nie wyłącznie:

Tekstylna i wyroby odzieżowe; pulpa, papier i wyroby z papieru; przemysł wydawniczy; usługi biurowe; edukacja; sprzedaż detaliczna, hotele i restauracje.

Uwaga 1: Oczekuje się, że działania organizacji zaliczane do kategorii niskiego ryzyka mogą wymagać czasu auditu krótszego niż czas obliczony przy użyciu Tabeli QMS1, działania zaliczane do kategorii średniego ryzyka będą wymagać czasu równego obliczonemu na podstawie Tabeli QMS 1, a działania zaliczane do kategorii wysokiego ryzyka będą wymagać dłuższego czasu.

Uwaga 2: Jeżeli organizacja realizuje różne typy działań (np. przedsiębiorstwo budowlane które buduje proste konstrukcje – średnie ryzyko – oraz mosty – wysokie ryzyko), CAB powinna ustalić właściwy czas auditu, uwzględniając liczbę personelu zaangażowanego w każdy z tych typów działań.

Załącznik B – SYSTEMY ZARZĄDZANIA ŚRODOWISKOWEGO**Tabela EMS 1 – Zależność między efektywną liczbą personelu,
złożonością i czasem auditu
(tylko audit certyfikacji początkowej – Etap 1. + Etap 2.)**

Efektywna liczba personelu	Czas auditu Etap 1.+ Etap 2. (liczba dni)				Efektywna liczba personelu	Czas auditu Etap 1.+ Etap 2. (liczba dni)			
	Wys.	Śred.	Nisk.	Ogr.		Wys.	Śred.	Nisk.	Ogr.
1-5	3	2,5	2,5	2,5	626-875	17	13	10	6,5
6-10	3,5	3	3	3	876-1175	19	15	11	7
11-15	4,5	3,5	3	3	1176-1550	20	16	12	7,5
16-25	5,5	4,5	3,5	3	1551-2025	21	17	12	8
26-45	7	5,5	4	3	2026-2675	23	18	13	8,5
46-65	8	6	4,5	3,5	2676-3450	25	19	14	9
66-85	9	7	5	3,5	3451-4350	27	20	15	10
86-125	11	8	5,5	4	4351-5450	28	21	16	11
126-175	12	9	6	4,5	5451-6800	30	23	17	12
176-275	13	10	7	5	6801-8500	32	25	19	13
276-425	15	11	8	5,5	8501-10700	34	27	20	14
426-625	16	12	9	6	>10700	Zgodnie z powyższą zasadą			

Uwaga 1: Czas auditu podany jest dla wysokiej, średniej, niskiej i ograniczonej złożoności auditów.

Uwaga 2: Zaleca się, aby liczby pracowników podane w Tabeli EMS 1 traktować jako wartości zmieniające się w sposób ciągły, a nie skokowo. Tj., w przypadku przedstawienia w formie wykresu, linia powinna się zaczynać od wartości w niższej grupie i kończyć na punktach końcowych każdej grupy. Punktem początkowym wykresu powinna być liczba personelu 1 odpowiadająca 2,5 dnia. Patrz punkt 2.2 dotyczący sposobu postępowania w przypadku części dnia.

Uwaga 3: Procedura CAB może przewidywać obliczanie czasu auditu dla liczby personelu przekraczającej 10700. Zaleca się, aby taki czas auditu był obliczany w sposób spójny zgodnie z zasadą przedstawioną w Tabeli EMS 1.

Tabela EMS 2 – Przykłady powiązań sektorów przemysłu z kategoriami złożoności aspektów środowiskowych

Kategoria złożoności	Sektor działalności gospodarczej
Wysoka	<ul style="list-style-type: none"> – górnictwo i wydobywanie – wydobycie ropy i gazu – farbowanie tekstyliów i odzieży – roztwarzanie na pulpę w procesie wytwarzania papieru, w tym procesy recyklingu papieru – rafinacja ropy – chemikalia i farmaceutyki – produkcja pierwotna – metale – przetwórstwo wyrobów niemetalowych i wyroby niemetalowe, w tym ceramika i cement – wytwarzanie energii elektrycznej z węgla – budownictwo lądowe i wodne oraz rozbiórka – przetwarzanie odpadów niebezpiecznych i bezpiecznych, np. spalanie, itd. – przetwarzanie ścieków i kanalizacja
Średnia	<ul style="list-style-type: none"> – rybactwo/ rolnictwo/ leśnictwo – tekstylia i wyroby odzieżowe z wyłączeniem farbowania – wytwarzanie desek, nasycanie/impregnacja drewna i wyrobów z drewna – produkcja papieru i drukarstwo, z wyłączeniem roztwarzania na pulpę – przetwórstwo wyrobów niemetalowych i wyroby niemetalowe, w tym szkło, glina, wapno, itd. – obróbka powierzchniowa i inna obróbka chemiczna wyrobów metalowych, z wyłączeniem produkcji pierwotnej – obróbka powierzchniowa i inna obróbka chemiczna w technologii budowy maszyn – wytwarzanie czystych płytek drukowanych dla przemysłu elektronicznego – wytwarzanie sprzętu transportowego – drogowego, kolejowego, lotniczego, pływającego – wytwarzanie i rozprowadzanie energii elektrycznej pochodzącej z innych źródeł niż spalanie węgla – wytwarzanie, magazynowanie i rozprowadzanie gazu (uwaga: wydobycie jest zaliczane do kategorii wysokiej) – pobieranie, oczyszczanie i rozprowadzanie wody, w tym gospodarka rzeczna (uwaga: oczyszczanie ścieków przemysłowych jest zaliczane do kategorii wysokiej) – hurtowa i detaliczna sprzedaż paliw kopalnych – przetwórstwo żywności i tytoniu – transport i rozprowadzanie – drogą morską, powietrzną, lądową – agencje handlu nieruchomościami komercyjnymi, zarządzanie nieruchomościami, czyszczenie przemysłowe, czyszczenie higieniczne, czyszczenie na sucho zazwyczaj stanowiące część ogólnych usług w

Kategoria złożoności	Sektor działalności gospodarczej
	ramach działalności gospodarczej <ul style="list-style-type: none"> – recykling, kompostowanie, wysypiska śmieci (odpadów bezpiecznych) – badania techniczne i laboratoria – ochrona zdrowia/szpitala/weterynaria – usługi rekreacyjne oraz usługi osobiste, z wyłączeniem hoteli i restauracji
Niska	<ul style="list-style-type: none"> – hotele/ restauracje – drewno i wyroby z drewna, z wyłączeniem wytwarzania desek, nasycania i impregnacji drewna – wyroby z papieru, z wyłączeniem drukarstwa, roztwarzania na pulpę i produkcji papieru – wytwarzanie wtryskowe, formowanie i montaż wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych, z wyłączeniem wytwarzania surowców do produkcji gumy i tworzyw sztucznych, które są zaliczane do chemikaliów, – obróbka plastyczna na gorąco i na zimno oraz wytwarzanie metali, z wyłączeniem obróbki powierzchniowej i innych rodzajów obróbki chemicznej i produkcji pierwotnej – ogólny montaż maszyn, z wyłączeniem obróbki powierzchniowej i innych obróbek chemicznych – handel hurtowy i detaliczny – montaż sprzętu elektrycznego i elektronicznego, z wyłączeniem wytwarzania czystych płytek drukowanych
Ograniczona	<ul style="list-style-type: none"> – działania w korporacjach i zarządzanie korporacjami, centrale oraz zarządzanie holdingami – transport i dystrybucja – usługi zarządzania bez zarządzania rzeczywistą flotą transportową – telekomunikacja – ogólne usługi komercyjne, z wyłączeniem agencji handlu nieruchomościami komercyjnymi, zarządzania nieruchomościami, czyszczenia przemysłowego, czyszczenia higienicznego, czyszczenia na sucho – usługi edukacyjne
Przypadki specjalne	<ul style="list-style-type: none"> – technika jądrowa, – wytwarzanie energii elektrycznej z energii jądrowej – magazynowanie dużych ilości materiałów niebezpiecznych – administracja publiczna – władze lokalne – organizacje wytwarzające wyroby lub świadczące usługi oddziałujące na środowisko naturalne – instytucje finansowe

Kategorie złożoności aspektów środowiskowych

Postanowienia niniejszego dokumentu są oparte na pięciu podstawowych kategoriach złożoności dotyczących charakteru i znaczenia aspektów środowiskowych w organizacji, które w sposób zasadniczy wpływają na czas audytu. Są to następujące kategorie:

Wysoka – aspekty środowiskowe o znaczącym charakterze i wadze (zazwyczaj organizacje produkcyjne lub przetwórstwa ze znaczącymi oddziaływaniami w kilku aspektach środowiskowych);

Średnia – aspekty środowiskowe o średnim charakterze i wadze (zazwyczaj organizacje produkcyjne ze znaczącymi oddziaływaniami w niektórych aspektach środowiskowych);

Niska – aspekty środowiskowe o niskim charakterze i wadze (zazwyczaj organizacje zajmujące się montażem z małą liczbą znaczących aspektów);

Ograniczona – aspekty środowiskowe o ograniczonym charakterze i wadze (zazwyczaj organizacje prowadzące działalność biurową);

Specjalna – kategoria wymagająca dodatkowego, specjalnego rozważenia podczas planowania auditu.

Tabela EMS 1 odnosi się do pierwszych czterech powyższych kategorii złożoności: wysokiej, średniej, niskiej oraz ograniczonej. Tabela EMS 2 określa powiązanie pomiędzy podanymi wyżej pięcioma kategoriami złożoności i sektorami przemysłu, które zazwyczaj zaliczają się do tych kategorii.

Zaleca się, aby CAB wzięła pod uwagę, że nie wszystkie organizacje określonego sektora będą zawsze zaliczać się do tej samej kategorii złożoności. Zaleca się, aby CAB zapewniła elastyczność swojej procedury przeglądu wniosku, aby zagwarantować, że przy ustalaniu kategorii złożoności brane są pod uwagę specyficzne działania organizacji. Na przykład, pomimo tego, że wiele przedsiębiorstw w sektorze chemicznym powinno być zaklasyfikowanych do kategorii „wysokiej złożoności”, organizacja prowadząca rozmaite działania, które nie obejmują reakcji chemicznych lub działalności związanej z emisjami i/lub handlem, może być zaklasyfikowana do kategorii złożoności „średniej”, a nawet „niskiej”. CAB powinna udokumentować wszystkie przypadki, w których obniżyła kategorię złożoności dla organizacji w określonym sektorze.

Tabela EMS 1 nie obejmuje kategorii „specjalnej złożoności”; w tych przypadkach czas trwania auditu powinien być oddzielnie wypracowany oraz uzasadniony.

Załącznik C – SYSTEMY ZARZĄDZANIA BEZPIECZEŃSTWEM I HIGIENĄ PRACY**Tabela OH&SMS 1 – Systemy zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy**

**Zależność między efektywną liczbą personelu,
kategorią złożoności ryzyka dla BHP i czasem auditu
(tylko audit certyfikacji początkowej – Etap 1. + Etap 2.)**

Efektywna liczba personelu	Czas auditu Etap 1.+ Etap 2. (liczba dni)			Efektywna liczba personelu	Czas auditu Etap 1.+ Etap 2. (liczba dni)		
	Wys.	Śred.	Nisk.		Wys.	Śred.	Nisk.
1-5	3	2,5	2,5	626-875	17	13	10
6-10	3,5	3	3	876-1175	19	15	11
11-15	4,5	3,5	3	1176-1550	20	16	12
16-25	5,5	4,5	3,5	1551-2025	21	17	12
26-45	7	5,5	4	2026-2675	23	18	13
46-65	8	6	4,5	2676-3450	25	19	14
66-85	9	7	5	3451-4350	27	20	15
86-125	11	8	5,5	4351-5450	28	21	16
126-175	12	9	6	5451-6800	30	23	17
176-275	13	10	7	6801-8500	32	25	19
276-425	15	11	8	8501-10700	34	27	20
426-625	16	12	9	>10700	Zgodnie z powyższą zasadą		

Uwaga 1: Czas auditu został pokazany dla auditów systemów o wysokim, średnim i niskim ryzyku dla BHP.

Uwaga 2: Zaleca się, aby liczby pracowników podane w Tabeli OH&SMS 1 traktować jako wartości zmieniające się w sposób ciągły, a nie skokowo. Tj., w przypadku przedstawienia w formie wykresu, linia powinna się zaczynać od wartości w niższej grupie. Punktem początkowym wykresu powinna być liczba personelu 1 odpowiadająca 2,5 dnia. Patrz punkt 2.2 dotyczący sposobu postępowania w przypadku części dnia.

Uwaga 3: Patrz również punkt 1.9 i 2.3.

Tabela OH&MS 2 – Przykłady powiązań sektorów działalności gospodarczej z kategoriami złożoności ryzyk dla BHP

Kategoria złożoności ryzyka dla BHP	Sektor działalności gospodarczej
Wysoka	<ul style="list-style-type: none"> • rybołówstwo (morskie, przybrzeżne pogłębione i nurkowanie) • górnictwo i wydobywanie • wytwarzanie koksu i produktów rafinacji ropy naftowej • wydobycie ropy i gazu • garbowanie skór i wyrobów skórzanych • farbowanie tekstyliów i odzieży • roztwarzanie na pulpę w procesie wytwarzania papieru, w tym procesy recyklingu papieru • rafinacja ropy • chemikalia (w tym pestycydy, produkcja baterii i akumulatorów) i farmaceutyki • wytwarzanie włókna szklanego • wytwarzanie, magazynowanie i rozprowadzanie gazu • wytwarzanie i rozprowadzanie energii elektrycznej • technika jądrowa • magazynowanie dużych ilości materiałów niebezpiecznych • przetwórstwo wyrobów niemetalowych i wyroby niemetalowe, w tym ceramika, beton, cement, wapno, gips, itd. • produkcja pierwotna metali • obróbka plastyczna na gorąco i na zimno oraz wytwarzanie metali • produkcja i montaż konstrukcji metalowych • stocznie (w zależności od działalności, może to być kategoria średnia) • przemysł lotniczy • przemysł samochodowy • produkcja broni i materiałów wybuchowych • recykling odpadów niebezpiecznych • przetwarzanie odpadów niebezpiecznych i bezpiecznych, np. spalanie, itd. • przetwarzanie ścieków i kanalizacja • budownictwo przemysłowe, lądowe i wodne oraz rozbiórka (w tym roboty wykończeniowe, takie jak wykonywanie instalacji elektrycznych, wodno-kanalizacyjnych i klimatyzacyjnych) • rzeźnie • transport i rozprowadzanie towarów niebezpiecznych (drogą lądową, powietrzną i wodną) • obrona narodowa/zarządzanie kryzysowe • ochrona zdrowia/szpitala/weterynaria/pomoc społeczna
Średnia	<ul style="list-style-type: none"> • akwakultura (hodowla, chów i pozyskiwanie roślin i zwierząt we wszystkich typach środowisk wodnych) • rybactwo (rybactwo w wodach morskich jest zaliczane do kategorii wysokiej)

Kategoria złożoności ryzyka dla BHP	Sektor działalności gospodarczej
	<ul style="list-style-type: none"> • rolnictwo/leśnictwo (w zależności od działalności może to być kategoria wysoka) • żywność, napoje i tytoń – przetwórstwo • tekstylia i wyroby odzieżowe z wyłączeniem farbowania • wyroby ze skóry i skóry z wyłączeniem garbowania • produkcja drewna i wyrobów z drewna, w tym wytwarzanie desek, nasycanie/impregnacja drewna i wyrobów z drewna • produkcja papieru i drukarstwo, z wyłączeniem roztwarzania na pulpę • przetwórstwo wyrobów niemetalowych i wyroby niemetalowe, w tym szkło, ceramika, glina, itd. • ogólny montaż maszyn • wytwarzanie wyrobów metalowych • obróbka powierzchniowa i inna obróbka chemiczna wyrobów metalowych, z wyłączeniem produkcji pierwotnej, i w technologii budowy maszyn (w zależności od rodzaju obróbki i wielkości elementu może to być kategoria wysoka) • wytwarzanie czystych płytek drukowanych dla przemysłu elektronicznego • wytwarzanie wtryskowe, formowanie i montaż wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych • montaż sprzętu elektrycznego i elektronicznego • wytwarzanie i naprawy sprzętu transportowego – drogowego, kolejowego i lotniczego (w zależności od wielkości sprzętu, może to być kategoria wysoka) • recykling, kompostowanie, wysypiska śmieci (odpadów bezpiecznych) • pobieranie, oczyszczanie i rozprowadzanie wody, w tym gospodarka rzeczna (uwaga: oczyszczanie ścieków przemysłowych jest zaliczane do kategorii wysokiej) • hurtowa i detaliczna sprzedaż paliw kopalnych (w zależności od ilości paliwa, może to być kategoria wysoka) • transport pasażerski (lotniczy, lądowy i morski) • transport i rozprowadzanie towarów bezpiecznych (drogą lądową, powietrzną i wodną) • czyszczenie przemysłowe, czyszczenie higieniczne, czyszczenie na sucho zazwyczaj stanowiące część ogólnych usług w ramach działalności gospodarczej • badania i rozwój w dziedzinie nauk przyrodniczych i technicznych (w zależności od sektora działalności gospodarczej, może to być kategoria wysoka); badania techniczne i laboratoria • hotele, usługi rekreacyjne oraz usługi osobiste, z wyłączeniem restauracji • usługi edukacyjne (w zależności od przedmiotu nauczania, może to być kategoria wysoka lub niska)
Niska	<ul style="list-style-type: none"> • działania w korporacjach i zarządzanie korporacjami, centrale oraz zarządzanie holdingami

Kategoria złożoności ryzyka dla BHP	Sektor działalności gospodarczej
	<ul style="list-style-type: none"> • handel hurtowy i detaliczny (w zależności od wyrobu, może to być kategoria średnia lub wysoka, np. paliwa) • ogólne usługi komercyjne, z wyłączeniem czyszczenia przemysłowego, czyszczenia higienicznego, czyszczenia na sucho i usług edukacyjnych • transport i dystrybucja – usługi zarządzania bez zarządzania rzeczywistą flotą transportową • usługi inżynierskie (może to być kategoria średnia w zależności od rodzaju usług) • usługi telekomunikacyjne i pocztowe • restauracje i kempingi • agencje handlu nieruchomościami komercyjnymi, zarządzanie nieruchomościami • badania i rozwój w dziedzinie nauk społecznych i humanistycznych • administracja publiczna, władze lokalne • instytucje finansowe, agencje reklamowe

Kategorie złożoności ryzyk dla BHP

Postanowienia niniejszego dokumentu są oparte na trzech podstawowych kategoriach złożoności ryzyk dla BHP opartych na charakterze i wadze ryzyk dla BHP występujących w organizacji, które w sposób zasadniczy wpływają na czas auditu. Są to następujące kategorie:

- **Wysoka** – ryzyka dla BHP o znaczącym charakterze i wadze (zazwyczaj budownictwo oraz organizacje zajmujące się produkcją ciężką lub przetwórstwem),
- **Średnia** – ryzyka dla BHP o średnim charakterze i wadze (zazwyczaj organizacje zajmujące się produkcją lekką, w których występuje kilka znaczących ryzyk), oraz
- **Niska** – ryzyka dla BHP o niskim charakterze i wadze (zazwyczaj organizacje prowadzące działalność biurową).

Tabela OH&SMS 1 odnosi się do trzech powyższych kategorii złożoności ryzyk dla BHP.

Tabela OH&SMS 2 określa powiązanie pomiędzy podanymi powyżej trzema kategoriami złożoności ryzyk dla BHP i sektorami działalności gospodarczej, które zazwyczaj zaliczają się do tych kategorii.

Zaleca się, aby CAB wzięła pod uwagę, że nie wszystkie organizacje określonego sektora będą się zawsze zaliczać do tej samej kategorii ryzyka dla BHP. Zaleca się, aby CAB zapewniła elastyczność swojej procedury przeglądu umowy w celu zagwarantowania, że przy ustalaniu kategorii złożoności ryzyk dla BHP brane są pod uwagę specyficzne działania organizacji.

Na przykład, pomimo tego, że wiele przedsiębiorstw w przemyśle stoczniowym powinno być zaklasyfikowanych do kategorii „wysokiego ryzyka”, organizacja budująca wyłącznie małe łodzie z włókna węglowego i wykonująca działania o niższej złożoności może być zaklasyfikowana do „średniej” kategorii.

CAB powinna udokumentować wszystkie przypadki, w których obniżyła kategorię złożoności ryzyk dla BHP dla organizacji w określonym sektorze działalności gospodarczej.

Uwaga: Kategoria złożoności ryzyka dla BHP danej organizacji może być również związana z konsekwencjami braku nadzoru OH&SMS nad tym ryzykiem:

- Wysoka – w przypadku, gdy brak zarządzania ryzykiem może zagrażać życiu lub skutkować poważnymi obrażeniami lub chorobą,
- Średnia – w przypadku, gdy brak zarządzania ryzykiem może skutkować obrażeniami lub chorobą, oraz
- Niska – w przypadku, gdy brak zarządzania ryzykiem może skutkować drobnymi obrażeniami lub lekką chorobą.

Koniec Dokumentu obowiązkowego IAF dotyczącego ustalania czasu auditu dla auditów QMS, EMS i OH&SMS.

Dalsze informacje

Dalsze informacje dotyczące niniejszego lub innych dokumentów IAF można uzyskać kontaktując się z członkiem IAF lub Sekretariatem IAF.

Dane kontaktowe członków IAF dostępne są na stronach IAF: <http://www.iaf.nu>.

Sekretariat:

IAF Corporate Secretary
Tel.: +1 613 454-8159
Email: secretary@iaf.nu